

Stab och medlemsdialog
Tomas Malmström
08-677 25 02
tomas.malmstrom@energiforetagen.se

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

E-post: registrator@ei.se
Ei ärendenr: 2023–103654

Synpunkter på ”Föreskrifter om insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek för elnätsföretag” samt ”Föreskrifter om beräkning av intäktsram för elnätsföretag”

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Inledning

Energiföretagen Sverige (”Energiföretagen”) tackar för möjligheten att komma med synpunkter på förslagen till föreskrifter. Vi fokuserar i våra synpunkter framför allt på de ändringar som gjorts i förhållande till tidigare motsvarande föreskrifter samt på några områden av särskild betydelse.

Sammanfattning

- Energiföretagen har inga synpunkter på definitionen av förläggingsmiljöer. Föreskriften bör dock ha en specifik regel som medger användning av kompletterande underlag, om detta ger en mer rättvisande bild av ett geografiskt område.
- Definitionen av kostnader för flexibilitetstjänster måste vara enhetlig mellan olika tillämpningsområden och tillräckligt vid för att fånga upp all slags flexibilitet som avses. Om definitionen inte inkluderar kringkostnader relaterade till rationell användning av flexibilitetstjänster, måste hanteringen av sådana kostnader beaktas särskilt.
- Metoden för löpande påverkbara kostnader kan behöva utvecklas i takt med elnätsföretagens utökade uppdrag. En historisk referensperiod är sannolikt inte längre tillräckligt representativ för framtida kostnader.
- Förtydliganden behövs kring hur avbrottsersättning i praktiken ska jämföras med avbrottsvärdering.
- Inrapportering efter tillsynsperioden 2020-2023 bör fortsatt ske senast den 31 mars 2024, detta för att så långt som möjligt undvika ytterligare förseningar avseende intäktsramarna.
- Ett klagörande behövs kring vilket index som ska användas för löpande påverkbara kostnader när hänsyn ska tas till förändringar i prisläget.

Föreskrifter om insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek för elnätsföretag

Förläggningssmiljö (2 kap. 1 §)

Energiföretagen har inga synpunkter på föreskriftens definition av förläggningssmiljöer. I den praktiska tillämpningen finns emellertid exempel på att angivna kartor inte alltid ger en rättvisande bild av aktuell situation utan kompletterande underlag. På liknande sätt som det vid värdering av elnätsanläggningar finns alternativa värderingsmetoder om normen inte är tillämplig, föreslår vi därför ett tillägg till definitionen med en specifik regel som uttryckligen öppnar för en sådan möjlighet. I dessa fall, där kompletterande underlag krävs för att ge en rättvisande bild av ett geografiskt områdes förutsättningar, ska elnätsföretaget kunna ange varför ordinarie definition inte är tillräcklig och på vilket sätt det kompletterande underlaget ger en mer rättvisande bild.

Definition av kostnad för flexibilitetstjänster (4 kap. 15 § p.8)

Kostnader för flexibilitetstjänster definieras nu som:

"...kostnader för flexibilitetstjänster vars specifikationer och marknadsprodukter är godkända i enlighet med 11 § förordning (2022:585) om elnätsverksamhet."

En reflektion är att det i dagsläget ännu inte finns några sådana flexibilitetstjänster godkända. Även om det rimligen bör växa fram ett utbud under tillsynsperioden 2024-2027 som lever upp till definitionen, finns det viss osäkerhet kring i vilken takt och omfattning det kommer att ske. En risk man kan befara är då att kostnader för någon slags flexibilitetstjänster ändå skulle kunna uppstå, men som inte fångas upp i redovisningen om definitionen har gjorts för snäv.

Vi uppfattar även ambitionen med definitionen som att den avser endast kostnaden för flexibilitetstjänsten i sig. En konsekvens blir då att det incitament för användning av flexibilitetstjänster som ska införas, endast kommer att involvera dessa kostnader. Kringkostnader för system, personal, administration med mera kommer då, om de endast hanteras på samma sätt som övriga löpande påverkbara kostnader, att utsättas för effektiviseringskrav. Detta verkar då i motsatt riktning till incitamentet och kan komma att försvåra och fördröja framväxten av flexibilitetstjänster som ett reellt alternativ till investeringar i nätutbyggnad. Energiföretagen anser att den här problematiken på något sätt behöver hanteras. Ett sätt skulle kunna vara att ett tillägg till de historiska löpande påverkbara kostnaderna tillåts göras. Ett annat sätt är att, åtminstone under en övergångsperiod, tillämpa en liknande hantering som för opåverkbara kostnader. Det vill säga att ersättning ges i intäktsramen först utifrån prognosticerade kostnader och sedan utifrån verkligt utfall. Båda dessa alternativ förutsätter att även kringkostnader, relaterade till rationell användning av flexibilitetstjänster, specificeras och särredovisas från övriga löpande påverkbara kostnader.

Definitionen av kostnader för flexibilitetstjänster kommer att vara aktuell i flera olika sammanhang, till exempel avseende nätutvecklingsplanerna. För att undvika

missförstånd är det viktigt att definitionen är tydlig och enhetlig mellan dessa olika tillämpningar.

Metod avseende löpande påverkbara kostnader (4 kap. 17 §)

Energiföretagen konstaterar att löpande påverkbara kostnader saknas i den uppräknning av kostnadstyper som prognos ska lämnas för. Det framgår i stället under tidigare paragrafer i avsnittet att ett antal uppgifter, inklusive löpande påverkbara kostnader, ska lämnas avseende " ... den period om fyra kalenderår som slutar två år innan tillsynsperioden börjar.". Det förefaller vara så att löpande påverkbara kostnader i intäktsramen, på samma sätt som tidigare, ska fastställas utifrån en historisk referensperiod. Detta har varit en metod som hittills fungerat rimligt väl, även om det för vissa elnätsföretag redan har visat sig att historiska kostnadsuppgifter inte alltid är särskilt representativa för framtida kostnader.

För att hantera den beskrivna situationen kan då löpande påverkbara kostnader fastställas utifrån andra grunder i det enskilda fallet, och efter särskilda yrkanden från det berörda elnätsföretaget, vilket hittills har tillämpats. En annan lösning skulle vara att generellt ändra metoden för hur en representativ kostnadsnivå fastställs, till exempel genom att framtida kostnader prognosticeras och sedan ersätts utifrån verkligt utfall. Ett effektiviseringskrav skulle kunna tillämpas även med denna lösning.

Energiföretagen anser att en sådan förändring borde genomföras till tillsynsperioden 2024-2027, eftersom elnätsföretagens kostnader framöver sannolikt riskerar att avvika mer än tidigare jämfört med en historisk referensperiod. En anledning till det är den nyligen genomförda implementeringen av Ren Energi-paketet med en rad nyheter som berör elnätsföretagen. Det är nu uttryckligen en DSO-roll som systemansvarig för distributionssystem som elnätsföretagen har att fylla. Det finns en förväntan, och till och med skyldighet, att flexibilitets- och stödtjänster anskaffas och används. Det finns ett uttalat syfte med förändringarna att nyttja det befintliga elnätet mer effektivt. I den mån det är kostnadseffektivt och möjligt ska alternativ till traditionell nätutbyggnad introduceras. En konsekvens av detta blir då att löpande påverkbara kostnader kommer att öka i relation till kapitalkostnader för investeringar. I flera avseende är det kostnader förknippade med tjänster som tidigare inte har tillämpats och därför inte kan återfinnas i de historiska uppgifterna.

Legalt menar vi även att det här är en förändring som skulle kunna genomföras utan att vara i strid med vare sig svensk eller europeisk lagstiftning. Den metod som används för att fastställa löpande påverkbara kostnader är något som, i såväl tidigare som kommande tillsynsperioder, Ei självständigt kan avgöra. Förändringen har även diskuterats i dialog mellan Ei och branschen och kännedom finns därför om en eventuell förändring i den riktningen.

Sammanfattningsvis är det ett exempel på en naturlig utveckling av regleringsmodellen som skulle vara motiverad av förändringar i elnätsföretagens uppdrag, som syftar till att kunna fastställa mer relevanta intäktsramar och som

inte äventyrar nödvändig regulatorisk stabilitet. Nödvändig stabilitet skulle säkras genom att utfall med den nya metoden noggrant skulle utvärderas mot utfall med den tidigare. I det här fallet skulle metodbytet innebära att kostnader för vissa specifika år inte med automatik skulle beaktas. Detta är typiskt sådana konsekvenser som kan uppstå vid metodbyten och där tillämpning av en övergångslösning kan behöva övervägas.

Kostnad för avbrottsersättning (4 kap. 17 § p. 7)

Energiföretagen anser av flera skäl som tidigare har framförts att ersättning i intäktsramen utifrån en jämförelse mellan avbrottsersättning och avbrottsvärdering på det sätt som indikeras i föreskriften är olämplig. Vi vill i det här sammanhanget särskilt poängtera de praktiska svårigheterna att göra en sådan jämförelse. Om avsikten är att jämförelsen ska ske per varje enskilt avbrott, är det inte något som generellt sett finns systemstöd för hos elnätsföretagen idag. En prognos utgör en uppskattning och kommer i den här frågan aldrig att kunna beräknas exakt utifrån berörda avbrott i kommande tillsynsperiod (de har ännu inte inträffat). Problemet uppträder därför inte i samband med prognoslämnandet. Redan under tillsynsperioden kommer det emellertid finnas ett intresse från elnätsföretagens sida att löpande följa upp utfallet. Efter perioden ska utfallet slutligen fastställas av Ei vid avstämning av intäktsramen. Hur denna jämförelse ska gå till och om det kommer att krävas någon särskild inrapportering från elnätsföretagen efter perioden är fortfarande oklart. Om ytterligare uppgifter kommer att behöva rapporteras in, skulle det behöva framgå av föreskriften.

Bestämmelsen ska möjligen tolkas som att jämförelsen mellan avbrottsersättning och avbrottsvärdering ska ske på aggregerad nivå, vilket i så fall inte skulle ställa lika höga krav på utveckling av nytt systemstöd. Detta är emellertid svårt att tolka med nuvarande formulering och skulle behöva förtydligas.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

I andra punkten anges att tidpunkten för inrapportering inför en tillsynsperiod anges särskilt avseende inrapportering inför 2024-2027. Det är logiskt, för tidpunkten 31 mars 2023 har av olika anledningar redan passerats.

Det vi ställer oss mer frågande till är det som anges i tredje punkten, avseende rapportering av faktiska utfall avseende tillsynsperiod 2020-2023. Elnätsföretagen har under hela tillsynsperioden haft vetskap om vilka utfall som ska rapporteras in och en beredskap finns för att kunna rapportera in senast den 31 mars 2024. Det bör vara en fördel att nödvändiga uppgifter för avstämningen är Ei tillhanda så snart som möjligt och senast vid denna tidpunkt. Med tanke på den osäkerhet som för närvarande råder avseende intäktsramarna, anser Energiföretagen att det är av yttersta vikt att den preliminära intäktsramen för tillsynsperioden 2020-2023 fastställs snarast möjligt och avstämning av den samma snarast möjligt efter den 31 mars 2024. Det är därför olämpligt att ändra sedan länge kända inrapporteringstidpunkter.

Föreskrifter om beräkning av intäktsram för elnätsföretag*Index för löpande påverkbara kostnader (3 §)*

Det anges i föreskriften att det index som ska användas när löpande påverkbara kostnader räknas om med hänsyn till förändringar i prisläget ska vara *"faktorprisindex för lokalnät, drift- och underhållskostnader påverkbart"* och motsvarande index för region- och stamnät. Det är samma index som tidigare har använts och Energiföretagen har inget att invända mot att dessa index används.

Vi har dock för en tid sedan blivit informerade av Ei om att SCB eventuellt skulle upphöra med tillhandahållande av dessa index. Vi önskar därför att det klagörs att det verkligen är det här nämnda index som gäller.

Energiföretagen Sverige

Åsa Pettersson
VD